

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. birželio 10 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Bendra prieglobsčio ir papildomos apsaugos politika – Direktyva 2011/95/ES – Papildomos apsaugos suteikimo sąlygos – 15 straipsnio c punktas – Sąvoka „rimta ir asmeninė grėsmė“ civilio gyvybei ar asmeniui, kylanti dėl nesirenkamojo smurto tarptautinio ar vidaus ginkluoto konflikto metu – Nacionalinės teisės normos, numatančios minimalaus civilių aukų (žuvusių ir sužeistų) skaičiaus atitinkamame regione reikalavimą“

Byloje C-901/19

dėl *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg* (Badeno-Viurtembergo aukštesnysis administracinis teismas, Vokietija) 2019 m. lapkričio 29 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. gruodžio 10 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

CF,

DN

prieš

Bundesrepublik Deutschland

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkė A. Prechal, teisėjai N. Wahl, F. Biltgen, L. S. Rossi (pranešėja) ir J. Passer,

generalinis advokatas P. Pikamäe,

posėdžio sekretorius D. Dittert, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2020 m. lapkričio 19 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- CF ir DN, atstovaujimų *Rechtsanwältin* A. Kazak,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller ir R. Kanitz,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos E. de Moustier ir D. Dubois,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos K. Bulterman ir M. Noort,

* Proceso kalba: vokiečių.

– Europos Komisijos, atstovaujamos J. Tomkin ir M. Wasmeier,

susipažinęs su 2021 m. vasario 11 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (OL L 337, 2011, p. 9) 2 straipsnio f punkto ir 15 straipsnio c punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant du CF ir DN, dviejų Afganistano piliečių, ginčus su *Bundesrepublik Deutschland* (Vokietijos Federacinė Respublika), atstovaujama *Bundesminister des Innern, für Bau und Heimat* (federalinis vidaus reikalų, pastatų ir bendruomenių ministras, Vokietija), atstovaujamo *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge* (Federalinė migracijos ir pabėgėlių tarnyba, Vokietija) direktoriaus, dėl šios tarnybos sprendimo atmesti CF ir DN prieglobsčio prašymus.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 2011/95 6, 12, 13, 33–35 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(6) Tamperės išvadose <...> numatyta, kad taisyklės dėl pabėgėlio statuso turėtų būti papildytos priemonėmis dėl papildomų apsaugos formų, pagal kurias asmeniui, kuriam reikalinga tokia apsauga, siūlomas tinkamas statusas;

<...>

(12) pagrindinis šios direktyvos tikslas – užtikrinti, kad valstybės narės taikytų bendrus asmenų, kuriems tikrai reikia tarptautinės apsaugos, identifikavimo kriterijus, ir užtikrinti, kad tiems asmenims visose valstybėse narėse būtų suteiktos būtiniausios lengvatos;

(13) pabėgėlio ir papildomos apsaugos statuso pripažinimo ir pobūdžio taisyklių suderinimas turėtų padėti apriboti antrinę tarptautinės apsaugos prašytojų judėjimą tarp valstybių narių, kai tokį judėjimą lemia tik teisinių sistemų skirtumai;

<...>

(33) taip pat turėtų būti nustatyti papildomos apsaugos statuso apibrėžties ir pobūdžio reikalavimai. Papildoma apsauga turėtų būti pagalbinė [1951 m. liepos 28 d. Ženevos] konvencijoje [dėl pabėgėlių statuso] numatytos pabėgėlių apsaugos atžvilgiu;

(34) būtina nustatyti bendrus kriterijus, kuriais remiantis tarptautinės apsaugos prašytojai turi būti pripažįstami galinčiais gauti papildomą apsaugą. Tie kriterijai turėtų būti grindžiami tarptautiniais įsipareigojimais pagal žmogaus teisių dokumentus ir valstybių narių praktika;

(35) pavojai, kurie paprastai gresia šalies gyventojams ar jų daliai, paprastai savaime nesukelia asmeninės grėsmės, kuri būtų kvalifikuojama kaip didelė žala.“

4 Šios direktyvos 2 straipsnyje „Terminų apibrėžtys“ numatyta:

„Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

- a) tarptautinė apsauga – pabėgėlio statusas ir papildomos apsaugos statusas, kaip apibrėžta e ir g punktuose;
- b) tarptautinės apsaugos gavėjas – asmuo, kuriam suteiktas pabėgėlio ar papildomos apsaugos statusas, kaip apibrėžta e ir g punktuose;

<...>

- f) papildomą apsaugą galintis gauti asmuo – trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, kuris negali būti laikomas pabėgėliu, tačiau apie kurį pagrįstai galima manyti, kad jei jis būtų grąžintas į savo kilmės šalį arba – asmens be pilietybės atveju – į šalį, kurioje yra [jo] ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta, jam kiltų realus pavojus patirti 15 straipsnyje apibrėžtą didelę žalą, kuriam netaikomos 17 straipsnio 1 bei 2 dalys ir kuris negali arba dėl tokio pavojaus nepageidauja naudotis tos šalies apsauga;
- g) papildomos apsaugos statusas – valstybės narės pripažinimas, kad trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės yra papildomą apsaugą galintis gauti asmuo;

<...>“

5 Minėtos direktyvos 4 straipsnyje „Faktų ir aplinkybių vertinimas“ nustatyta:

„1. Valstybės narės gali laikyti, kad prašytojas privalo kuo greičiau pateikti visą informaciją tarptautinės apsaugos prašymui pagrįsti. Valstybės narės pareiga – bendradarbiaujant su prašytoju įvertinti atitinkamą su prašymu susijusią informaciją.

<...>

3. Tarptautinės apsaugos prašymas vertinamas išnagrinėjus kiekvieną atvejį individualiai ir atsižvelgiant į:

- a) visus vertintinus faktus, susijusius su kilmės šalimi sprendimo priėmimo dėl prašymo metu <...>;
- b) atitinkamus prašytojo pateiktus pareiškimus ir dokumentus, įskaitant informaciją apie tai, ar prašytojas patyrė ar gali patirti persekiojimą arba didelę žalą;
- c) prašytojo individualią padėtį ir asmenines aplinkybes, įskaitant tokius veiksnius kaip antai biografijos faktai, lytis ir amžius, kad pagal prašytojo asmenines aplinkybes būtų įvertinta, ar prieš jį vykdyti ar galimai vykdyti veiksmai galėtų būti laikomi persekiojimu arba didele žala;

<...>

4. Tai, kad prašytojas jau buvo persekiojamas ar jam buvo padaryta didelė žala arba buvo tiesiogiai grasinama persekioti ar padaryti didelę žalą, yra rimtas visiškai pagrįstos prašytojo persekiojimo baimės ar realaus pavojaus patirti didelę žalą požymis, nebent yra tinkamų priežasčių manyti, kad toks persekiojimas nepasikartos ar didelė žala nebus padaryta dar kartą.

<...>“

6 Tos pačios direktyvos 8 straipsnis „Vidaus apsauga“ suformuluotas taip:

„1. Vertindamos tarptautinės apsaugos prašymą valstybės narės gali nustatyti, kad prašytojui nereikia tarptautinės apsaugos, jei kilmės šalies dalyje:

a) jis nepatiria visiškai pagrįstos persekiojimo baimės arba realaus didelės žalos pavojaus arba

b) jis turi galimybę naudotis apsauga nuo persekiojimo ar didelės žalos, kaip apibrėžta 7 straipsnyje,

ir į tą šalies dalį jis gali saugiai ir teisėtai keliauti, gali į ją atvykti ir, pagrįstai manoma, kad jis joje įsikurs.

2. Nagrinėdamos, ar prašytojas patiria visiškai pagrįstą persekiojimo baimę ar realų didelės žalos pavojų arba turi galimybę naudotis apsauga nuo persekiojimo ar didelės žalos kilmės šalies dalyje, kaip nurodyta 1 dalyje, valstybės narės, priimdamos sprendimą dėl prašymo, atsižvelgia į bendrąsias toje šalies dalyje esančias aplinkybes ir į asmenines prašytojo aplinkybes, kaip nurodyta 4 straipsnyje. <...>“

7 Direktyvos 2011/95 15 straipsnyje „Didelė žala“ numatyta:

„Didelė žala yra:

a) mirties bausmė ar egzekucija arba

b) prašytojo kankinimas, nežmoniškas ar žeminamas elgesys arba baudimas kilmės šalyje, arba

c) rimta ir asmeninė grėsmė civilio gyvybei ar asmeniui, kylanti dėl nesirenkamojo smurto tarptautinio ar vidaus ginkluoto konflikto metu.“

8 Tos pačios direktyvos 18 straipsnyje „Papildomos apsaugos statuso suteikimas“ nustatyta:

„Valstybės narės suteikia papildomos apsaugos statusą trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės, galinčiam gauti papildomą apsaugą pagal II ir V skyrius.“

Vokietijos teisė

9 Direktyva 2011/95 į Vokietijos teisę buvo perkelta *Asylgesetz* (Prieglobsčio įstatymas) (*BGBI.*, 2008, I, p. 1798), vadovaujantis redakcija, galiojusia klostantis faktinėms aplinkybėms pagrindinėje byloje (toliau – *AsylG*).

10 *AsylG* 3e straipsnyje „Vidaus apsauga“ nustatytos alternatyvios vidaus apsaugos suteikimo sąlygos ir numatyta:

„1) Pabėgėlio statusas nesuteikiamas užsieniečiui, jei jis:

1. kilmės šalies dalyje nepatiria pagrįstos persekiojimo baimės arba turi galimybę naudotis apsauga nuo persekiojimo pagal 3d straipsnį ir

2. į tą šalies dalį jis gali saugiai ir teisėtai keliauti, gali į ją atvykti ir, pagrįstai manoma, kad jis joje įsikurs.

2) Kai priimant sprendimą dėl prašymo siekiama nustatyti, ar kilmės šalies dalis atitinka 1 dalyje keliamus reikalavimus, reikia atsižvelgti į bendrąsias toje šalies dalyje esančias aplinkybes ir į asmenines užsieniečio aplinkybes, kaip nurodyta Direktyvos 2011/95/ES 4 straipsnyje. Tuo tikslu iš atitinkamų šaltinių, pavyzdžiui, Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro ir Europos prieglobsčio paramos biuro, būtina gauti tikslią naujausią informaciją.“

11 *AsylG* 4 straipsnio 1 ir 3 dalyse, perkeltiant Direktyvos 2011/95 2 ir 15 straipsnius į nacionalinę teisę, papildomos apsaugos suteikimo sąlygos apibrėžtos taip:

„1) Užsienietis gali prašyti suteikti papildomą apsaugą, jei yra rimtų ir pagrįstų priežasčių manyti, kad jo kilmės šalyje jam gresia didelė žala. Didele žala laikomi:

1. mirties bausmė arba jos vykdymas;
2. kankinimas, nežmoniškas ar žeminamas elgesys arba baudimas, arba
3. rimta ir asmeninė grėsmė civilio gyvybei ar asmeniui, kylanti dėl nesirenkamojo smurto tarptautinio ar vidaus ginkluoto konflikto metu.

<...>

3. 3c–3e straipsniai taikomi *mutatis mutandis*. Vietoj persekiojimo, apsaugos nuo persekiojimo ir pagrįstos baimės būti persekiojamam atitinkamai kalbama apie didelės žalos pavojų, apsaugą nuo didelės žalos arba realų didelės žalos pavojų; vietoj pabėgėlio statuso suteikiama papildoma apsauga.“

Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

12 CF ir DN yra du iš Nangarharo provincijos atvykę civiliai afganai. Federalinė migracijos ir pabėgėlių tarnyba atmetė jų pateiktus prieglobsčio prašymus. Karlsruhės ir Freiburgo (Vokietija) administraciniais teismams pateikti suinteresuotųjų asmenų skundai nebuvo patenkinti.

13 CF ir DN pateikė apeliacinį skundą *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg* (Badeno-Viurtembergo aukštesnysis administracinis teismas, Vokietija), juo prašė suteikti jiems papildomą apsaugą pagal *AsylG* 4 straipsnį.

14 Tokiomis aplinkybėmis tas teismas siekia gauti daugiau paaiškinimų dėl taikomų papildomos apsaugos suteikimo kriterijų, kai rimta ir asmeninė grėsmė civilio gyvybei ar asmeniui kyla dėl „nesirenkamojo smurto ginkluoto konflikto metu“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 15 straipsnio c punktą, siejamą su 2 straipsnio f punktu.

15 Nepaisant 2009 m. vasario 17 d. Sprendime *Elgafaji* (C-465/07, EU:C:2009:94, 35 punktas) pateikto išaiškinimo, Teisingumo Teismas dar nėra priėmęs sprendimo dėl kriterijų, taikomų nustatant smurto lygį, reikalingą siekiant konstatuoti, kad dėl nesirenkamojo smurto ginkluoto konflikto metu kyla rimta ir asmeninė grėsmė. Be to, kitų teismų jurisprudencija šiuo klausimu yra skirtinga. Nors kartais atliekamas bendras vertinimas, atsižvelgiant į visas nagrinėjamo atvejo aplinkybes, kiti požiūriai iš esmės grindžiami civilių aukų skaičiaus analize.

16 Kalbant konkrečiai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad, siekiant konstatuoti, jog asmeniui, kuriam konkrečiai negrasinama dėl jo asmeninei situacijai būdingų aplinkybių, kyla rimta ir asmeninė grėsmė, *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas, Vokietija) jurisprudencija, susijusi su *AsylG* 4 straipsnio 1 dalies pirmu sakiniu ir antrojo sakinio 3 punktu, kuriuo į nacionalinę teisę perkeltas Direktyvos 2011/95 15 straipsnio c punktas,

siejamas su šios direktyvos 2 straipsnio f punktu, gerokai skiriasi nuo jurisprudencijos, grindžiamos bendru konkrečių kiekvienos bylos aplinkybių įvertinimu, atliekamu kitų valstybių narių teismų ir Europos Žmogaus Teisių Teismo.

- 17 *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas) nuomone, norint konstatuoti, kad kyla rimta ir asmeninė grėsmė, neišvengiamai reikia atlikti kiekybinį „nužudymo ir sužeidimo rizikos“ vertinimą, išreiškiamą aukų skaičiaus ir bendro gyventojų skaičiaus atitinkamoje teritorijoje santykiu, kurio rezultatas būtina turi pasiekti tam tikrą minimalų lygį. Jeigu šis lygis neviršijamas, joks papildomas rizikos intensyvumo vertinimas nėra privalomas, ir net bendras visų konkrečios bylos aplinkybių įvertinimas nėra pagrindas konstatuoti, kad kyla rimta ir asmeninė grėsmė.
- 18 Kiek tai susiję su CF ir DN situacija, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad nėra įsitikinęs, jog pareiškėjai dėl jų asmeninės situacijos patiria konkretų Nangarharo provincijoje vykstančio smurto poveikį. Vis dėlto atsižvelgdamas į bendrą saugumo situaciją šioje provincijoje, visų pirma į tai, kad regione vyksta kovos tarp įvairių labai susiskaldžiusių konflikto šalių (įskaitant teroristines grupuotes), glaudžiai susijusių su civiliais gyventojais, ir kad nė viena šalis negali veiksmingai kontroliuoti regiono arba apsaugoti civilių gyventojų, nukentėjusių nuo sukilėlių ir vyriausybės pajėgų, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad, jei CF ir DN būtų grąžinti, vien dėl jų buvimo minėtame regione jiems kiltų realus pavojus patirti rimtą ir asmeninę grėsmę dėl konflikto sukulto nesirenkamojo smurto. Be to, atsižvelgiant į itin didelį CF ir DN pažeidžiamumą, pažymėtina, kad jie, jei turėtų grįžti į Afganistaną, taip pat neturėtų priimtinos prieglobsčio alternatyvos šalies teritorijoje, nes apskritai būtų nepagrįsta, kad jie išsikurtų kitose galimose vietose (pavyzdžiui, Kabule, Herate ir Mazari Šarife).
- 19 Taigi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, jei būtų atliktas bendras vertinimas, atsižvelgiant ir į kitas riziką keliančias aplinkybes, Nangarharo provincijoje vyraujantis smurto lygis turėtų būti laikomas tokiu aukštu, kad pareiškėjams pagrindinėje byloje, kurie neturi galimybės naudotis apsauga šalies teritorijoje, kiltų rimta grėsmė vien dėl jų buvimo nagrinėjamoje teritorijoje. Tačiau jeigu rimtos ir asmeninės grėsmės konstatavimas iš esmės priklausytų nuo civilių aukų skaičiaus, minėtų pareiškėjų pagrindinėje byloje prašymai suteikti papildomą apsaugą turėtų būti atmesti.
- 20 Šiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg* (Badeno-Viurtembergo žemės aukštesnysis administracinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
 - „1. Ar pagal Direktyvos 2011/95 15 straipsnio c punktą ir 2 straipsnio f punktą draudžiama taip aiškinti ir taikyti nacionalinės teisės nuostatą, kad rimta ir asmeninė grėsmė civilio gyvybei ar asmeniui dėl nesirenkamojo smurto ginkluoto konflikto metu (t. y. civiliai vien dėl buvimo šioje teritorijoje iškiltų realus pavojus patirti tokią grėsmę) tais atvejais, kai šis asmuo susiduria su tokia grėsme ne dėl konkrečiai su jo asmenine situacija susijusių priežasčių, laikoma kilusia tik tuomet, kai buvo nustatytas minimalus jau užregistruotų civilių aukų (žuvusių ir sužeistų) skaičius?
 2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar vertinimas, ar kils tokia grėsmė, turi būti atliktas visapusiškai atsižvelgiant į visas konkrečius atvejo aplinkybes? Jei ne, kokie Sąjungos teisės reikalavimai keliami šiam vertinimui?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 21 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2011/95 15 straipsnio c punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamas toks nacionalinės teisės normų aiškinimas, pagal kurį nustatant, ar dėl „nesirenkamojo smurto ginkluoto konflikto atveju“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, kyla rimta ir asmeninė grėsmė civilio gyvybei ar asmeniui tuo atveju, kai šis asmuo susiduria su tokia grėsme ne dėl konkrečiai su jo asmenine situacija susijusių priežasčių, keliama sąlyga, kad aukų skaičiaus atitinkamoje teritorijoje ir viso tos teritorijos gyventojų skaičiaus santykis siektų nustatytą ribą.
- 22 Siekiant atsakyti į šį klausimą, reikia priminti, kad Direktyva 2011/95, kuri priimta remiantis visų pirma SESV 78 straipsnio 2 dalies b punktu, siekiama, be kita ko, nustatyti vienodą papildomos apsaugos sistemą. Šiuo klausimu iš šios direktyvos 12 konstatuojamosios dalies matyti, kad vienas iš jos pagrindinių tikslų yra užtikrinti, kad valstybės narės taikytų bendrus asmenų, kuriems tikrai reikia tarptautinės apsaugos, identifikavimo kriterijus (žr. 2019 m. gegužės 23 d. Sprendimo *Bilali*, C-720/17, EU:C:2019:448, 35 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 23 Šiuo aspektu iš Direktyvos 2011/95 18 straipsnio, siejamo su šios direktyvos 2 straipsnio f punkte pateikta sąvokos „papildomą apsaugą galintis gauti asmuo“ apibrėžtimi ir 2 straipsnio g punkte pateikta sąvokos „papildomos apsaugos statusas“ apibrėžtimi, matyti, kad šioje direktyvoje nurodytas papildomos apsaugos statusas iš esmės turi būti suteikiamas kiekvienam trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės, kuriam, jeigu jis būtų grąžintas į savo kilmės šalį arba į šalį, kurioje yra jo įprastinė gyvenamoji vieta, kiltų realus pavojus patirti minėtos direktyvos 15 straipsnyje apibrėžta didelę žalą (žr. 2019 m. gegužės 23 d. Sprendimo *Bilali*, C-720/17, EU:C:2019:448, 36 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 24 Taip pat reikia priminti, kad, kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 16 punkte, Direktyva 2011/95 nuo 2013 m. gruodžio 21 d. buvo panaikinta ir pakeista 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų (OL L 304, 2004, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 96) ir kad nepaisant šio teisės aktų pakeitimo papildomos apsaugos suteikimo teisinė tvarka visiškai nepakito, nebuvo pakeista netgi atitinkamų nuostatų numeracija. Taigi Direktyvos 2011/95 15 straipsnio c punkto formuluotė yra visiškai tapati Direktyvos 2004/83 15 straipsnio c punkto formuluotei, todėl pastarajai nuostatai skirta jurisprudencija yra reikšminga aiškinant pirmąją nuostatą (šiuo klausimu žr. 2021 m. sausio 13 d. Sprendimo *Bundesrepublik Deutschland (Iš Palestinos kilusio asmens be pilietybės pabėgėlio statusas)*, C-507/19, EU:C:2021:3, 37 punktą).
- 25 Direktyvos 2011/95 15 straipsnyje numatyti trys „didelės žalos“ atvejai, kuriuos nustatčius šią žalą patiriančiam asmeniui gali būti suteikta papildoma apsauga. Kiek tai susiję su a punkte nurodytu „mirties bausmės ar egzekucijos“ pagrindu ir b punkte numatytu pagrindu, t. y. „kankinimo ar nežmoniško elgesio“ pavojumi, pažymėtina, kad ši „didelė žala“ apima situacijas, kai papildomos apsaugos prašytojui kyla konkretus pavojus patirti konkrečios rūšies žalą (2009 m. vasario 17 d. Sprendimo *Elgafaji*, C-465/07, EU:C:2009:94, 32 punktas).
- 26 Kita vertus, kaip patikslino Teisingumo Teismas, šios direktyvos 15 straipsnio c punkte apibrėžta žala, kurią sudaro „rimta ir asmeninė grėsmė“ prašytojo „gyvybei ar asmeniui“, apima „bendresnio pobūdžio“ žalos pavojų nei to paties straipsnio a ir b punktuose nurodytais atvejais. Taigi pirma minėtoje nuostatoje „<...> grėsmė civilio gyvybei ar asmeniui“ apibrėžiama plačiau nei konkretus smurtas. Be

to, ši grėsmė būdinga bendrai ginkluoto konflikto situacijai, dėl kurios kyla „nesirenkamasis smurtas“, o tai reiškia, kad jis gali būti nukreiptas prieš asmenis, neatsižvelgiant į jų asmeninę situaciją (2009 m. vasario 17 d. Sprendimo *Elgafaji*, C-465/07, EU:C:2009:94, 33 ir 34 punktai).

- 27 Kitaip tariant, kaip išvados 20 punkte nurodė generalinis advokatas, nustatant, ar kyla „rimta ir asmeninė grėsmė“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 15 straipsnio c punktą, nekeliama sąlyga, kad papildomos apsaugos prašytojas įrodytų, jog grėsmė jam kyla būtent dėl su jo asmenine situacija susijusių priežasčių.
- 28 Šiomis sąlygomis sąvoka „asmeninė“ turi būti aiškinama kaip apimanti smurtą prieš civilius, neatsižvelgiant į jų tapatybę, kai vykstančiam ginkluotam konfliktui būdingo nesirenkamąjo smurto laipsnis, kurį vertina papildomos apsaugos prašymą nagrinėjančios kompetentingos nacionalinės institucijos arba valstybės narės teismai, į kuriuos kreiptasi dėl sprendimo atmesti tokį prašymą, pasiekia tokį didelį mastą, kad yra pagrįstų priežasčių manyti, jog, jei civilis būtų grąžintas į atitinkamą šalį arba prireikus į atitinkamą regioną, vien dėl buvimo šioje teritorijoje jam iškiltų realus pavojus patirti rimtą grėsmę, numatytą minėtos direktyvos 15 straipsnio c punkte (2009 m. vasario 17 d. Sprendimo *Elgafaji*, C-465/07, EU:C:2009:94, 35 punktas).
- 29 Nagrinėjamu atveju, kaip nurodyta šio sprendimo 18 punkte, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nebuvo įsitikinęs, kad pareiškėjai pagrindinėje byloje dėl savo asmeninės situacijos patiria konkretų Nangarharo provincijoje vykstančio smurto poveikį. Tačiau tas teismas teigia, kad, atsižvelgiant į bendrą saugumo padėtį šioje provincijoje, minėtiems pareiškėjams pagrindinėje byloje, jei jie būtų grąžinti į šią provinciją, vien dėl jų buvimo toje provincijoje iškiltų realus pavojus patirti rimtą ir asmeninę grėsmę dėl konflikto sukkelto nesirenkamąjo smurto.
- 30 Vis dėlto, kaip taip pat buvo priminta šio sprendimo 17 punkte, pagal *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas) jurisprudenciją siekiant konstatuoti tokią rimtą ir asmeninę grėsmę neišvengiamai reikia atlikti kiekybinį „nužudymo ir sužeidimo rizikos“ vertinimą, išreiškiamą aukų skaičiaus ir bendro gyventojų skaičiaus atitinkamoje teritorijoje santykiu, kurio rezultatas būtinai turi pasiekti tam tikrą minimalų lygį. Jei toks minimalus lygis nepasiekiamas, bendras konkrečių bylos aplinkybių vertinimas neatliekamas.
- 31 Šiuo klausimu, viena vertus, manytina, kad *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas) taikytas kriterijus – pagal kurį „rimtos ir asmeninės grėsmės“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 15 straipsnio c punktą, nustatymas reiškia, kad jau užregistruotų aukų skaičius, atsižvelgiant į visus atitinkamo regiono gyventojus, pasiekė nustatytą ribą – iš tiesų gali būti laikomas reikšmingu siekiant nustatyti tokios grėsmės buvimą.
- 32 Iš tiesų didelė bendro atitinkamame regione gyvenančių civilių gyventojų skaičiaus ir esamų smurto, kurį konflikto šalys įvykdė prieš civilių gyvybę ar fizinį neliečiamumą šiame regione, aukų dalis gali leisti daryti išvadą, kad ateityje tame regione gali būti ir kitų civilių aukų. Taigi tokia išvada leistų konstatuoti, kad egzistuoja Direktyvos 2011/95 15 straipsnio c punkte nurodyta rimta grėsmė.
- 33 Vis dėlto, kita vertus, pažymėtina, kad ta pati išvada negali būti vienintelis lemiamas kriterijus, siekiant nustatyti, ar kyla „rimta ir asmeninė grėsmė“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 15 straipsnio c punktą. Visų pirma, vien tai, kad nėra tokios išvados, nepakanka, kad sistemingai ir bet kokiomis aplinkybėmis būtų paneigtas tokios grėsmės, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, pavojus ir kad dėl to automatiškai ir be išimčių būtų nesuteikiama papildoma apsauga.
- 34 Iš tiesų, pirma, toks požiūris prieštarautų Direktyvos 2011/95 tikslams, t. y. suteikti papildomą apsaugą kiekvienam asmeniui, kuriam tokios apsaugos reikia. Visų pirma, kaip matyti iš šios direktyvos 6 ir 12 konstatuojamųjų dalių, šios direktyvos pagrindinis tikslas, be kita ko, yra užtikrinti, kad valstybės narės taikytų bendrus asmenų, kuriems tikrai reikia tarptautinės apsaugos, nustatymo kriterijus, suteikdamos jiems atitinkamą statusą.

- 35 Tai, kad valstybės narės kompetentingos institucijos sistemingai taiko vieną kiekybinį kriterijų – dėl kurio patikimumo gali kilti abejonių atsižvelgiant į tai, kad praktiškai sunku nustatyti objektyvius ir nepriklausomus informacijos šaltinius netoli ginkluoto konflikto teritorijų, – kaip antai minimalų civilių aukų, sužalotų ar mirusių asmenų, skaičių, kad būtų atsisakyta suteikti papildomą apsaugą, gali paskatinti nacionalines valdžios institucijas atsisakyti suteikti tarptautinę apsaugą, nesilaikant valstybių narių pareigos nustatyti asmenis, kuriems tikrai reikia tokios papildomos apsaugos.
- 36 Antra, tikėtina, kad toks aiškinimas paskatintų tarptautinės apsaugos prašytojus vykti į valstybes nares, kurios netaiko konkrečios jau užregistruotų aukų skaičiaus ribos kriterijaus arba taiko žemesnę ribą, o tai galėtų paskatinti *forum shopping* praktiką, kuria siekiama apeiti Direktyvoje 2011/95 nustatytas taisykles. Vis dėlto būtina priminti, kad, kaip nurodyta šios direktyvos 13 konstatuojamojoje dalyje, pabėgėlio ir papildomos apsaugos statuso pripažinimo ir pobūdžio taisyklių suderinimas turėtų, be kita ko, padėti „apriboti antrinę tarptautinės apsaugos prašytojų judėjimą tarp valstybių narių“, kai tokį judėjimą lemia tik valstybių narių teisinių sistemų skirtumai.
- 37 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2011/95 15 straipsnio c punktas turi būti aiškinamas taip: pagal jį draudžiamas toks nacionalinės teisės normų aiškinimas, pagal kurį nustatant, ar dėl „nesirenkamojo smurto ginkluoto konflikto atveju“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, kyla rimta ir asmeninė grėsmė civilio gyvybei ar asmeniui tuo atveju, kai šis asmuo susiduria su tokia grėsme ne dėl konkrečiai su jo asmenine situacija susijusių priežasčių, keliama sąlyga, kad aukų skaičiaus atitinkamoje teritorijoje ir viso tos teritorijos gyventojų skaičiaus santykis siektų nustatytą ribą.

Dėl antrojo klausimo

- 38 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2011/95 15 straipsnio c punktas turi būti aiškinamas taip, kad, siekiant nustatyti, ar yra „rimta ir asmeninė grėsmė“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, reikia visapusiškai atsižvelgti į visas konkrečias aplinkybes, o jei taip nėra, kokie kiti reikalavimai šiuo tikslu turi būti įvykdyti.
- 39 Siekiant atsakyti į šį klausimą, pirmiausia reikia pažymėti, kad, kaip išvados 56 punkte iš esmės nurodė generalinis advokatas, sąvoka „rimta ir asmeninė grėsmė“ papildomos apsaugos prašytojo gyvybei ar asmeniui, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 15 straipsnio c punktą, turi būti aiškinama plačiai.
- 40 Taigi siekiant nustatyti, ar yra „rimta ir asmeninė grėsmė“, kaip apibrėžta Direktyvos 2011/95 15 straipsnio c punkte, reikia visapusiškai atsižvelgti į visas reikšmingas nagrinėjamo atvejo aplinkybes, be kita ko, į tas, kurios apibūdina padėtį prašytojo kilmės šalyje.
- 41 Kiek tai susiję su pagal Direktyvos 2011/95 15 straipsnio c punktą pateiktu tarptautinės apsaugos prašymu, pažymėtina, kad, net jei šiame prašyme nesiremiama konkrečiai su prašytojo situacija susijusiomis aplinkybėmis, iš šios direktyvos 4 straipsnio 3 dalies matyti, jog toks prašymas turi būti vertinamas individualiai, todėl reikia atsižvelgti į įvairias aplinkybes.
- 42 Tarp šių aplinkybių, be kita ko, šios direktyvos 4 straipsnio 3 dalies a punkte yra nurodyti „visi vertintini faktai, susiję su kilmės šalimi sprendimo priėmimo dėl prašymo metu“.
- 43 Konkrečiau kalbant, kaip iš esmės nurodė generalinis advokatas išvados 56 ir 59 punktuose, taip pat galima atsižvelgti į ginkluotų susirėmimų intensyvumą, dalyvaujančių ginkluotųjų pajėgų organizuotumo lygį ir konflikto trukmę kaip į veiksnius, į kuriuos atsižvelgiama vertinant realų didelės žalos pavojų, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 15 straipsnio c punktą (šiuo klausimu žr. 2014 m. sausio 30 d. Sprendimo *Diakité*, C-285/12, EU:C:2014:39, 35 punktą); taip pat galima

atsižvelgti į kitus veiksnius, pavyzdžiui, nesirenkamojo smurto geografinį paplitimą, konkrečią vietovę, į kurią prašytojas patektų, jeigu būtų grąžintas į atitinkamą šalį ar regioną, ir galimai tyčinę agresiją, kurią prieš civilius vykdo kariaujančios šalys.

- 44 Taigi tai, kad, siekdamos nustatyti ginkluoto konflikto intensyvumo laipsnį, valstybės narės kompetentingos institucijos sistemingai taiko tokį kriterijų, kaip minimalus civilių aukų, sužalotų ar mirusių asmenų, skaičius, ir nenagrinėja visų svarbių aplinkybių, apibūdinančių padėtį papildomos apsaugos prašytojo kilmės šalyje, prieštarauja Direktyvos 2011/95 nuostatoms, nes šios institucijos gali atsisakyti suteikti šią apsaugą, nesilaikydamos valstybių narių pareigos nustatyti asmenis, kuriems tikrai reikia tokios papildomos apsaugos.
- 45 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąją klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2011/95 15 straipsnio c punktas turi būti aiškinamas taip: siekiant nustatyti, ar yra „rimta ir asmeninė grėsmė“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, reikia visapusiškai atsižvelgti į visas reikšmingas nagrinėjamo atvejo aplinkybes, be kita ko, į tas, kurios apibūdina padėtį prašytojo kilmės šalyje.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 46 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų 15 straipsnio c punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamas toks nacionalinės teisės normų aiškinimas, pagal kurį nustatant, ar dėl „nesirenkamojo smurto ginkluoto konflikto atveju“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, kyla rimta ir asmeninė grėsmė civilio gyvybei ar asmeniui tuo atveju, kai šis asmuo susiduria su tokia grėsme ne dėl konkrečiai su jo asmenine situacija susijusių priežasčių, keliamo sąlyga, kad aukų skaičiaus atitinkamoje teritorijoje ir viso tos teritorijos gyventojų skaičiaus santykis siektų nustatytą ribą.**
- 2. Direktyvos 2011/95 15 straipsnio c punktas turi būti aiškinamas taip, kad siekiant nustatyti, ar yra „rimta ir asmeninė grėsmė“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, reikia visapusiškai atsižvelgti į visas reikšmingas nagrinėjamo atvejo aplinkybes, be kita ko, į tas, kurios apibūdina padėtį prašytojo kilmės šalyje.**

Parašai.